

Опис досвіду

Актуальність досвіду. Сучасна освіта має готувати людину, котра здатна жити в надзвичайно глобалізованому і динамічно змінному світі, сприймати його змінність як суттєву складову власного способу життя. На етапі переходу до постіндустріального суспільства, економіка якого базуватиметься на інформаційних технологіях, стає очевидним необхідність докорінної зміни освітньої парадигми. Використання сучасних педагогічних технологій та інноваційних методів навчання забезпечує формування всебічно розвиненої, творчої, самостійної, самодостатньої особистості, здатної використовувати здобуті знання для конкурентноспроможної діяльності в будь-якій сфері суспільного життя, тобто для інноваційного розвитку суспільства.

Освітня інноваційна діяльність є способом досягнення ефективнішого розвитку нашого суспільства, його адаптації та входження до числа розвинених країн світу.

Основна ідея досвіду. Навчально-виховний процес має розгортатися на ниві найновіших досягнень сучасної науки, культури і соціальної практики, бути випереджувальним і формувати нову творчу особистість.

Використання в навчально-виховному процесі інноваційних технологій – важлива умова для створення сучасного навчального простору для школярів.

Шляхи реалізації науково-методичної проблеми:

1. Використання мультимедійних технологій на уроках історії та основ правознавства, громадянської освіти
2. Застосування ігрових технологій навчання
3. Використання проектних технологій на уроках та в позакласній роботі

Процес реформування освіти в Україні є спробою застосування нових форм роботи в межах традиційної системи. Результативність у роботі досягається шляхом впровадження інноваційних технологій, пошуками відповіді на питання: «Як навчати, як створити сприятливі умови засвоєння нового матеріалу?».

Тому, на мою думку, будь-яка педагогічна технологія буде мертвою, якщо реальні люди, котрі її втілюють, не розглядатимуть дану проблему як цілісну систему в єдності компонентів і взаємозв'язків. Описати технологію – це одне, а реалізувати її на уроці – це зовсім інше. Адже відіграє велику

роль відбиток особистості, інтелект конкретного вчителя. Тому найсерйознішою проблемою реформування освіти є підготовка вчителів, які повинні усвідомити, що слід переходити «від передання знань» до «навчання жити». Розв'язання даного завдання безпосередньо пов'язане з навчально-виховним процесом.

Сучасний урок вимагає від педагога оптимального поєднання індивідуальної, парної, групової і колективної форм організації навчальної діяльності учнів.

Виховний та розвивальний характер навчально-пізнавальної діяльності на уроці поглиблюється за умови постійного включення учнів у ситуації, де вони повинні:

- доводити власну думку, наводити на її захист аргументи, докази, користуватись здобутими знаннями;
- ставити запитання вчителю, товаришам, з'ясовувати незрозуміле, поглиблювати процес пізнання;
- рецензувати відповіді однокласників, інші творчі роботи, давати поради;
- ділитися своїми знаннями з іншими;
- допомагати товаришам, коли вони відчувають утруднення, пояснювати незрозуміле;
- спонукати до знаходження не одного рішення, а декількох самостійно зроблених;
- вільно вибирати завдання, переважно пошукового і творчого характеру;
- урізноманітнювати діяльність, включати в пізнання елементи праці, гри та спілкування;
- виконувати завдання-максимум, розраховане на читання додаткової літератури, першоджерел, на тривалі спостереження.

Значна кількість основних методичних інновацій пов'язана сьогодні із застосуванням інтерактивних методів навчання. Тому, змінивши слова великого китайського педагога Конфуція «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам'ятаю. Те, що я роблю, я розумію», можна сформулювати як кредо інтерактивного навчання.

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Як бачимо, процес навчання потребує напруженої розумової роботи дитини і власної активності у цьому процесі. Мало пояснити, розповісти, продемонструвати. Справжнього результату можна досягти лише за допомогою інноваційного навчання.

Уміння і бажання навчатися – це той фундамент, який маю закласти я, як вчитель. Тому перед кожним уроком шукаю відповідь на «вічне» запитання: як побудувати навчальну роботу, щоб вона викликала емоційне піднесення у школярів, неодмінно позитивно впливала на їхні почуття і мислення, збагачувала їх досвідом самостійних пошуків та роздумів.

Сьогодні не можна бути педагогічно грамотним фахівцем без вивчення арсеналу освітніх технологій. Учителю необхідно орієнтуватись в широкому спектрі сучасних інноваційних технологій, ідей, шкіл, напрямів. Саме тому я обрав своєю проблемою у педагогічній діяльності «Використання інноваційних технологій на уроках історії та правознавства». Для плідної праці над проблемою доводиться працювати систематично, бути в курсі найновіших публікацій. Звичайно дослідити усі педагогічні технології, тим більше застосувати їх у своїх педагогічній діяльності є практично неможливо, оскільки їх є надто багато і не дивно, що кількість їх збільшується.

У ході своєї діяльності я ставлю собі за ціль використовувати ті педагогічні технології, які реально сприяють підвищенню рівня навченості та зацікавленості учнів на уроках історії та основ правознавства.

Основним завданням своєї діяльності, як вчителя вважаю – не дати учням втратити інтерес до предмету, для цього урізноманітнювати методи і форми навчання, які роблять цей процес дійсно творчим, збуджують зацікавленість учнів, поліпшують розуміння і засвоєння матеріалу. Отже, розвиток творчої особистості учнів – мета моєї діяльності як вчителя, а застосування різноманітних прийомів розвитку та активізація здібностей учнів є засобом досягнення мети.

У своїй практиці постійно намагаюся підвищувати свою майстерність через періодичні видання та методичну літературу. Велику допомогу в підготовці до уроків мені надають науково-методичні журнали

«Правознавство в школах України», «Історія та правознавство». Яким би не був урок за формою проведення, його слід організувати так, щоб забезпечити максимальну активність учнів з постійно діючим зворотнім зв'язком.

У своїй практиці я використовую такі форми проведення уроку:

- урок-практикум,
- урок-рольова гра,
- урок-екскурсія,
- урок-подорож,
- урок-презентація,

Уроки узагальнення проводжу в різних формах. Це *уроки-КВК, уроки-вікторини, уроки-естафети, «Що? Де? Коли?»*, *«Слабка ланка»* та інші. В 9-10 класах - це *уроки-семінари, уроки-конференції, брейн-ринги, дискусії*. На таких уроках використовую різноманітні завдання, які намагаюсь забезпечити дидактичним матеріалом, наочністю. Залучаю учнів до підготовки таких уроків. Вони виконують різноманітні творчі завдання: складають головоломки, пишуть реферати, малюють малюнки, готують запитання для суперників, а головне - серйозно готуються за запропонованими запитаннями.

Дуже подобається учням на узагальнюючих уроках грати в ігри. Гра дозволяє зробити урок більш динамічним і цікавим.

Використовую такі різновиди ігор:

- ігри з текстами:

Гра «Реставрація» («Зашифрований текст»). Учням пропоную уявити себе працівниками-юристами (слідчими) і відновити текст на аркуші, що почорнів від вологи, чорнило розлите чи вицвіло. Або розшифрувати текст, в якому деякі слова скорочені, деякі пропущені, нема ні крапок, ні ком.

Гра «Знайди помилки». Заздалегідь готую два варіанти одного й того ж тексту на одному аркуші – текст без помилок, на іншому – з навмисно зробленими помилками. Учні відшуковують ці помилки в парах, чи в командах, а потім через декілька хвилин команди чи пари перевіряють інших, користуючись правильним текстом і підраховують кількість помилок.

Велике значення приділяю підбору дидактичних прийомів та методів, які розвивають творчу уяву, формують патріотичні почуття, естетичні смаки і, взагалі, пробуджують інтерес до навчання. Велике значення в класі має робота з підручником, який має багатий ілюстративний матеріал, пояснення понять, знайомить з джерелами. На мою думку, велике значення має *рольова гра*, в якій повинні бути задіяні якнайбільша кількість учнів класу чи весь клас. З цією метою використовую на уроках рольову гру, різноманітні дидактичні ігри на різних етапах уроку, для прикладу, є імітаційна гра: *«Вибори»*, *«Судовий процес»*. На різних етапах уроку використовую і інтерактивні вправи – *«Мікрофон»*, *«Снігова куля»*, *«Мозковий штурм»* та інші. Саме ці методи формують вміння аналізувати матеріал, виділяти головне та робити висновки. На кожен урок стараюсь підготувати текст-цікавинку, яскраві ілюстрації, портрети. Націлюю дітей на здобуття додаткової інформації – учні готують додаткові повідомлення про різні історичні події, характеристику історичних особистостей, виконують різноманітні творчі завдання – складають головоломки, пишуть твори-роздуми, малюють малюнки, складають таблиці, виконують тематичні дослідження з правознавства рідного краю.

Велике значення при вивченні історії та основ правознавства має робота з першоджерелами – документами. Учні старших класів, не тільки знайомляться зі змістом, але й вчаться їх аналізувати, використовувати при відповідях. При перевірці домашніх завдань та закріпленні вивченого матеріалу використовую не тільки форму бесіди, але й багато інших форм. Це головоломки, гра *«Історик – ерудит»*, *«Історичний ланцюжок»*, *правознавчий диктант*. Одним із прикладів такого навчання може бути етап актуалізації опорних знань, проведений у формі *«Усної газети»*, засвоєння нового матеріалу методом *«Мереженої пилки»*.

Коректно висловлюватись, сприяючи розвитку мовленнєвих компетентності спонукає гра *«Зрозумій мене»*, коли учень не називаючи терміна чи поняття повинен розкрити його зміст так, щоб зрозуміли інші.

Ефективним та гнучким є метод проектів. Технологія проектування на уроках правознавства передбачає розв'язання учнем, або групою учнів будь-якої проблеми. При цьому використовуються різноманітні методи та засоби навчання. За допомогою методів проектів відбувається інтегрування знань та умінь. Робота над проектом включає усвідомлення учнем мети, оформлення задуму, розробку організаційного плану, роботу за планом, підбиття підсумків у вигляді звітів. При роботі над проектом в учні формуються навички роботи в групі, вміння прислухатися до думки інших.

Запропонована «проблема проекту» мусить бути знайома і основана на здобутих знаннях, направляти на знання що належить здобути .

Щоб підтримувати постійну увагу дітей при перевірці домашнього я проводжу естафету, коли почата фраза продовжується іншим учнем, а закінчується третім . Одним із прикладів інноваційного навчання є гра – правознавчий хокей, коли кожен «кидок» – питання одного учня – має бути «відбитий» правильною відповіддю іншого.

Майже кожен урок починаю з проблемного питання, над вирішенням якого учні працюють протягом уроку і в кінці уроку обов'язково його вирішують.

На уроках учні працюють і самостійно – з підручником, з документами, заповнюють таблиці, складають схеми.

Щоб активізувати роботу учнів, на уроках впроваджую елементи змагання при роботі в парах, групах.

Основною метою своєї роботи я вважаю практичну підготовку учнів до життя, до використання набутих ними знань для вирішення конкретних життєвих ситуацій. Але не менш важливим для учнів є також оволодіння понятійним апаратом предмета, тому велику увагу приділяю і цьому непростому завданню.

В своїй практиці я опираюсь на демократичний стиль викладання, тобто кожен учень має можливість вільно висловлювати свою думку відносно різних правових ситуацій. А потім, працюючи з документами, учні можуть аналізувати, чи співпадає їх думка з законом. Особливо результативною при цьому є робота в малих групах, де учні в результаті активної дискусії приходять до єдиного висновку.

Працюючи з документами, учні отримують різноманітні завдання – знаходять відповіді на запитання, розв'язують юридичні ситуації, складають порівняльні таблиці, схеми. Для роботи учням надається чітко визначений час, після чого підводяться підсумки роботи . При цьому використовую метод **«Мікрофон»**.

У ході вивчення нових тем на уроках я намагаюся використовувати опорно – логічні схеми, що дають змогу покращити процес засвоєння нових знань учнями.

На своїх уроках і виховних заняттях використовую мультимедійні технології на кожному етапі уроку. Маю намір на досягнутому не зупинятись, працювати над ростом своєї педагогічної майстерності.

Постійно проводжу позакласну роботу . Це і тематичні загальношкільні лінійки: до роковин Голодомору в Україні, присвячену пам'яті подвигу героїв Крут ,«Символіка України», також традиційно кожного року проводжу тиждень правознавства в школі. Практикую проведення брейн-рингів, КВК, турнірів, квестів. Із задоволенням учні відгадують головоломки, розв'язують юридичні задачі. В рамках тижня проводжу різноманітні позакласні заходи з предметів за участі представників органів влади. Також учні є активними учасниками «Школи правових наук» при Ічнянському районному суді. Такі знання сприяють соціалізації підлітків.

Отже, інноваційні технології - це нові прогресивні методи навчання, що спрямовані на розвиток компетентностей учнів до спільної діяльності у нових безпрецедентних ситуаціях.

Використання інноваційних технологій навчання при викладанні предметів суспільно-гуманітарного циклу та застосування їх під час проведення позакласних заходів підвищують:

- продуктивність праці вчителя і учнів;
- інформаційність процесу викладання;
- можливості використання наочності на уроці;
- мотивацію та індивідуалізацію навчання;
- розвиток творчих можливостей учнів;
- рівень сприятливого емоційно-психологічного стану.

Учителеві, що використає дані технології на уроках, не слід забувати, що вони дозволяють оптимізувати працю вчителя, щоб навчальний процес став більше ефективним. Але в центрі навчального процесу має бути спільна робота учня і вчителя..